

Flor y Fauna Consult

Ecologisch adviesbureau

Quick-Scan Flora en Fauna onderzoek

Flor y Fauna Consult
De Berk 34
4631 AS Hoogerheide
Tel.: 06-19530179
Email: floryfaunaconsult@online.nl
BTW nummer: NL.1476.10.655.B.01

12 oktober 2009
Rapport 2009/05

Inhoud

1.	INLEIDING	3
2.	LOCATIEBESCHRIJVING	4
2.1.	Beschrijving onderzoeksgebied	5
3.	JURIDISCHE UITGANGSPUNTEN	8
3.1.	Natuurbeschermingswet	8
3.1.1.	Vogelrichtlijn	8
3.1.2.	Habitatrichtlijn	9
3.2.	Aanwijzbeschikking.....	11
3.3.	Flora- en Faunawet.....	11
3.4.	Ontheffingen en/of vergunningen.....	12
4.	INVENTARISATIE.....	14
4.1.	Algemeen	14
4.2.	Provincie Brabant	16
4.3.	Soortgroepen.....	16
5.	ANALYSE	18
5.1.	Vogelrichtlijn	18
5.2.	Habitatrichtlijn	18
5.3.	Ecologische Hoofdstructuur	19
5.4.	Flora- en Faunawet.....	19
5.5.	Effectenbepaling.....	20
5.6.	Zorgplicht.....	20
	LITERATUUR	21
	SAMENVATTING	22

1. Inleiding

Aan de Oosterplasweg te 's-Hertogenbosch is het hockeycomplex 's-Hertogenbosch gelegen. De gemeente 's-Hertogenbosch is bezig met de voorbereiding voor de vernieuwing en de uitbreiding van het complex. Aan Flor y Fauna Consult is gevraagd om een beoordeling te geven of de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder in conflict te komen met de Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswetgeving (NB-wetgeving).

Het rapport is onderverdeeld in een aantal hoofdstukken. Per hoofdstuk zal een bepaald aspect worden behandeld. Deze aspecten zijn nodig om een objectief oordeel te geven of de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met de Flora- en Faunawet en de NB-wetgeving.

In hoofdstuk 2 wordt in het kort behandeld; de ligging van het gebied, een globale terreinbeschrijving en het huidige gebruik.

In hoofdstuk 3 worden de juridische uitgangspunten besproken. De relevante bepalingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn samengevat weergegeven. De relevante delen uit de aanwijsbeschikking zijn beschreven. Hiermee is het beoordelingskader voor de toetsing geschetst. De relevante bepalingen van de Flora- en Faunawet worden beschreven alsook het toetsingskader dat in dit rapport wordt gebruikt.

In hoofdstuk 4 wordt de flora en fauna van het gebied beschreven. Dit is een compilatie van gegevens uit literatuur en resultaten van het veldbezoek. Per soort is zo goed mogelijk aangegeven op welke wijze de vermelding van de soort als voorkomend of mogelijk voorkomend tot stand is gebracht.

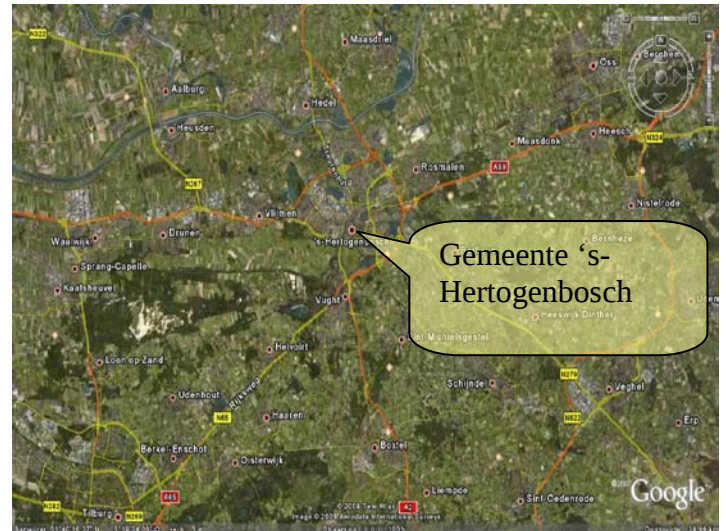
In hoofdstuk 5 is een analyse gemaakt van de invloed van de werkzaamheden op de (beschermde) flora en fauna. Tevens wordt ingegaan op de zorgplicht ten aanzien van de natuurwaarden op het terrein.

2. Locatiebeschrijving

De Oosterplas is gelegen in de gemeente 's-Hertogenbosch, in de Provincie Noord-Brabant. 's-Hertogenbosch is als provinciehoofdstad een administratief en bestuurlijk centrum van de provincie en is, qua inwonersaantal, de vierde stad van Noord-Brabant na Eindhoven, Tilburg en Breda.

De locatie van het onderzoeksgebied is gelegen aan de Oosterplasweg te 's-Hertogenbosch. Het onderzochte gebied beslaat een gebouw, infrastructurele voorzieningen, hockeyvelden, sloten en bos. Op deze locatie is Hockeyclub 's-Hertogenbosch gevestigd.

Hockeyclub 's-Hertogenbosch heeft zich ontwikkeld tot een grote familievereniging, waar plaats is voor jong en oud. Momenteel telt de vereniging meer dan 2.000 leden, verdeeld over 115 teams, en zij is daarmee de grootste sportvereniging van de gemeente 's-Hertogenbosch en één van de grootste hockeyverenigingen van Nederland.

Het eerste dames- en herenteam komen uit in de landelijke hoofdklasse van de K.N.H.B. en zijn beide landskampioen geworden in 1998. In 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 en 2008 prolongeerden de dames deze titel en in 2001 werden de heren eveneens landskampioen. Zij hebben ook internationals in de gelederen. Maar liefst 6 leden van de vereniging hebben tijdens de Olympische Spelen in Peking goud behaald. De dames hebben ook in 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 en 2008 de Europa Cup 1 gewonnen.

De hockeyclub maakt nog steeds een groei door in het aantal leden en teams en het complex dient daarom te worden uitgebreid.

2.1. Beschrijving onderzoeksgebied

Het onderzochte gebied is globaal te verdelen in een vijf-tal gebieden. De gebieden zijn weergegeven op de onderstaande kaart en de kleuren corresponderen met de onderstaande lijst.

1. Hockeycomplex (rood);
2. Bosrand rondom complex (groen);
3. Open bos (paars);
4. Waterloop (blauw);
5. Schouwpad (geel).

Op het terrein van het hockeycomplex zelf is geen beplanting aanwezig. Verdeeld over het gehele complex is veldverlichting aanwezig. De veldverlichting is even hoog als de omliggende beplanting.

Langs de velden wordt de beplanting strak geknipt. Het aanwezige gras wordt intensief gemaaid.

De bosrand rondom het complex heeft een boomlaag en een struiklaag.

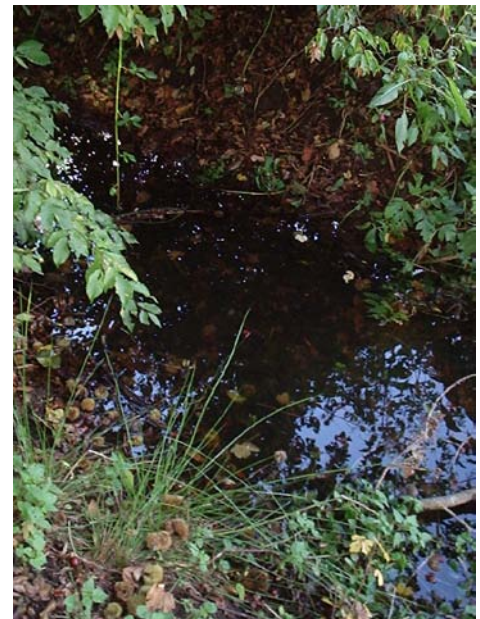

De boomlaag bestaat uit inlandse eik, es, gewone esdoorn, beuk, haagbeuk, veldesdoorn, populier, iep en tamme kastanje.

De aanwezige struiklaag bestaat o.a. uit vlier, Gelderse roos, lijsterbes, veldesdoorn en meidoorn.

De aanwezige kruidlaag bestaat uit ruigte soorten zoals braam, knoopkruid, boerenwormkruid, brandnetel en dovenetel. Al het blad en groenafval vanaf het hockeycomplex wordt in deze bosrand uitgestrooid.

Naast de bosrand is een afwateringssloot gelegen, deze sloot heeft geen watervoerende functie. Tijdens het terreinbezoek had het recent geregend en zodoende was er water aanwezig. Er is in deze sloot minimale beplanting aangetroffen met uitzondering van wat algemene soorten.

Langs het aanwezige schouwpad is ruigte vegetatie aanwezig. Bramen, Jacobs Kruiskruid en berenklauw behoren tot deze soorten.

Van het gehele gebied wordt intensief gebruik gemaakt door wandelaars, bezoekers van het complex, hondenclub en andere activiteiten.

In de gehele beplanting van het onderzochte gebied is veel vervuiling aanwezig. Deze vervuiling varieert van zwerfvuil tot steenpuin, hout en ijzer.

De bomen in de bosrand zijn van niet al te beste kwaliteit. Op diverse plaatsen zijn bomen aangetroffen met uitgebroken kronen en takken welke veiligheidsrisico's met zich meebrengen.

Een aantal bomen vertonen ernstige gebreken zoals plakoksels, zuigers en aantastingen door schimmels en parasieten. De aantastingen door schimmels en parasieten hebben ertoe geleid dat de bosopstand in zijn algemeenheid matig is.

In de gehele locatie is de naast gelegen snelweg dominant aanwezig. Het geluid van de snelweg is tot aan de Oosterplas duidelijk hoorbaar.

3. Juridische uitgangspunten

3.1. *Natuurbeschermingswet*

Vanaf 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet van kracht geworden. Dit heeft tot gevolg dat de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn verankerd in de Nederlandse wetgeving. De gebieden die aangewezen waren als habitat en of Vogelrichtlijn zijn ondergebracht onder de NB-wet en worden voortaan genoemd als Natura 2000 gebieden.

3.1.1. Vogelrichtlijn

De Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, kortweg Vogelrichtlijn genoemd, voorziet in regels ter bescherming van vogels en hun leefgebieden. In zeer algemene zin gesteld is de bedoeling van de Vogelrichtlijn een stand still principe voor de soorten waarvoor een gebied is aangewezen; de relevante vogelwaarden mogen niet worden aangetast. Deze bescherming is van een hogere prioriteit dan allerhande economische zaken.

Het soortbeschermingsdeel van de Vogelrichtlijn is volledig geïmplementeerd in de Flora- en Faunawet. Het gebiedsbeschermingsdeel van de Vogelrichtlijn is voldoende geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en komt samengevat neer op de volgende stappen:

- er zijn gezien vanuit een Europees perspectief bedreigde soorten geselecteerd;
- in artikel 4, lid 1, is bepaald dat er gebieden voor de bedreigde soorten als speciale beschermingszone (SBZ) moeten worden aangewezen;
- er zijn kwalificerende normen voor watervogelgebieden ontwikkeld, in artikel 4, lid 2, is bepaald dat gebieden die zich volgens de normen
- kwalificeren als SBZ's moeten worden aangewezen, de lidstaten nemen maatregelen om de kwaliteit van de SBZ's in stand te houden;
- alleen plannen en projecten die de natuurlijke kenmerken van een SBZ niet verstoren mogen doorgang vinden;
- alleen om dwingende redenen van groot openbaar belang mag van het voorgaande worden afgeweken.

Uit het voorgaand en de jurisprudentie kan worden afgeleid:

- dat uitsluitend ornithologische criteria bepalen of een gebied zich wel of niet kwalificeert;
- dat een gebied dat zich kwalificeert moet worden beschouwd als vallend onder de Vogelrichtlijn;
- dat de vogelsoorten die zich in een gebied kwalificeren dienen te worden beschermd onder de bepalingen van de Vogelrichtlijn.

In artikel 4, lid 4, van de Vogelrichtlijngebieden zijn uit de richtlijn voortvloeiende verplichtingen aangegeven. Echter, in de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, kortweg Habitatrichtlijn genoemd, is in artikel 7 bepaald dat de verplichtingen uit artikel 6, leden 2, 3 en 4 van de

Habitatrichtlijn in de plaats komen van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 4, lid 4, 1^e zin van de Vogelrichtlijngebieden voor wat betreft de aangewezen speciale beschermingszones. Van toepassing blijft dat slechts artikel 4, lid 4, 2^e zin van de Vogelrichtlijn.

Het gehele artikel 4, lid 4, van de Vogelrichtlijn luidt:

“De Lid-Staten nemen passende maatregelen om vervuiling en verslechtering van de woongebieden in de in de leden 1 en 2 bedoelde beschermingszones te voorkomen, alsmede om te voorkomen dat de vogels aldaar worden gestoord, voor zover deze vervuiling, verslechtering en storing, gelet op de doelstellingen van dit artikel, van wezenlijke invloed zijn. Ook buiten deze beschermingszones zetten de lidstaten zich in om vervuiling en verslechtering van woongebieden te voorkomen.”

3.1.2. Habitatrichtlijn

De beschermende bepalingen uit artikel 6 van de Habitatrichtlijn zijn tevens van toepassing op de aangewezen Vogelrichtlijngebieden.

Deze bepalingen komen er kortheidshalve op neer dat de gebieden een vorm van planologische bescherming moeten krijgen en dat er maatregelen moeten worden getroffen om kwaliteit te handhaven en verstoring te voorkomen.

Artikel 6.2 van de Habitatrichtlijn luidt:

“De Lid-Staten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.”

Van dit artikel gaat vooral een preventieve werking uit. Het vereist dat passende acties worden ondernomen om te garanderen dat zich geen significante verslechtering of verstoring voordoet. De werkingsfeer van dit artikel is beperkt tot de habitats en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Artikel 6.3 van de Habitatrichtlijn luidt:

“Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.”

De strekking van dit artikel heeft de meest directe invloed op een voorgenomen activiteit in een gebied. Geografisch gezien is artikel 6.3 niet beperkt tot plannen of projecten in de beschermingszone zelf; het gaat er om of plannen of projecten significante invloed kunnen uitoefenen op het beschermde gebied, hoewel het plan of project zelf daarbuiten kan worden gerealiseerd.

Het bepalen of een plan of project **significante gevolgen kan hebben**, heeft praktische en juridische gevolgen en vormt daarmee een cruciaal aspect in de beoordeling. Op voorstellen die geacht worden geen significante gevolgen te zullen veroorzaken, hoeft de rest van de procedure waarin artikel 6, leden 3 en 4, voorziet, niet te worden toegepast. Een dergelijke conclusie moet worden gemotiveerd.

Het begrip – **significant** – moet worden beoordeeld tegen het licht van de instandhoudingdoelstellingen van het gebied. Het is zeer moeilijk daarvoor algemene regels te geven omdat het per gebied zeer verschillend kan zijn. In zijn algemeenheid kan men stellen dat voor een soort het natuurlijke verspreidingsgebied en/of habitat niet mag worden aangetast, waarbij rekening moet worden gehouden met alle ecologische vereisten van de soort.

Het zogenaamde voorzorgprincipe is vervat in de term – **kunnen hebben** -. Er hoeft geen zekerheid te zijn dat significante effecten zullen optreden. Een kans op significante effecten is maatgevend. Een plan of project dient te worden beoordeeld – **afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten** -. Het doel van deze bepaling is vooral om cumulatieve effecten te beschouwen, ook wanneer de afzonderlijke effecten bescheiden zijn.

Wanneer men tot de conclusie is gekomen dat een plan of project significante gevolgen kan hebben dient een – **passende beoordeling** – te worden gemaakt. Een MER-procedure wordt geacht een passende beoordeling te zijn, doch deze procedure is niet vereist. Volstaan kan worden met de consequenties van een plan of project beschouwd in het licht van de instandhoudingdoelstellingen voor het gebied. Wel wordt een schriftelijk verslag vereist waarin de beoordeling met redenen moet worden omkleed. De beoordeling dient aan de besluitvorming vooraf te gaan.

Het verdient aanbeveling in deze beoordeling mogelijke alternatieve oplossingen en verzachtende maatregelen te onderzoeken. Mogelijk dat daarmee kan worden bereikt dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden beïnvloed. Alternatieve oplossingen en/of verzachtende maatregelen kunnen door de indiener van het plan of project worden voorgesteld en/of door de bevoegde instanties worden voorgeschreven.

Onder de in het artikel 6 gebruikte begrip – nationale instanties – moet worden geïnterpreteerd vanuit de EU. In casu wordt hier bedoeld het Nederlandse bevoegd gezag. **Toestemming (vergunning) mag slechts worden verleend nadat de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zullen worden aangetast.**

De Habitatrichtlijn stelt de eis van **inspraak**. Voor zover bekend is dit nog niet specifiek in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. Vooralsnog kan er van worden uitgegaan dat aan dit vereiste wordt voldaan wanneer de toetsing deel uitmaakt van een voorbereidingsprocedure voor vergunningverlening (bijv. WM, waarvoor de Algemene Wet Bestuursrecht van toepassing is).

Door de voorgaande bepalingen kan het voorkomen dat plannen of projecten niet door kunnen gaan, er alternatieve oplossingen moeten worden gekozen of de plannen slechts kunnen worden gerealiseerd met mitigerende maatregelen.

3.2. *Aanwijzbeschikking*

Het nabij gelegen gebied het Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek en is op in november 2006 door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn. Bij de aanwijzing behoort een toelichtende nota waarin de begrenzing is aangegeven alsmede de redenen van aanwijzing. Deze waarden vormen de formele instandhoudingdoelstellingen.

Het Vlijmens Ven, de Moerputten en het Bossche Broek vormen samen één gebied ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch. Hier gaat het beekdal van de Dommel over in het laagveengebied van de "Naad van Brabant". Door de ligging in deze overgangszone zijn in het gebied basenminnende water- moerassen graslandvegetaties aanwezig. Het Vlijmens Ven is een kwelgebied waar kranswiervetaties wordt aangetroffen in sloten. De Moerputten is een natuurreservaat met een groot areaal aan blauwgrasland en elzenbroekbos. Het Bossche Broek is een moerassig gebied in de benedenloop van de Dommel, waar blauwgraslanden aanwezig zijn.

3.3. *Flora- en Faunawet*

Onderstaande is een samenvatting van de brochure van het Ministerie van LNV getiteld "Ondernemen en de Flora- en Faunawet".
(<http://www.minlnv.nl/thema/groen/natuur/>).

De Flora- en Faunawet heeft tot doel in het wild levende planten en dieren te beschermen met het oog op de instandhouding van soorten. Van de circa 40.000 plant- en diersoorten in Nederland, vallen er zo'n 1000 onder de Flora- en Faunawet.

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en Faunawet opgenomen. Onder andere:

- Het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen,
- Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen,
- Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten,
- Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren,
- Het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Praktisch overal komen beschermde soorten voor. Bij de meeste projecten, zoals bedrijventerreinen, nieuwbouwwijken, uitbreiding van kantoorruimten, de aanleg en verbetering van infrastructuur, wordt dus ruimte gebruikt waar beschermde soorten voorkomen. De verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet zijn daarom vrijwel altijd van toepassing.

Wanneer uit de inventarisatie blijkt dat beschermde soorten in of rond het projectgebied of locatie aanwezig zijn, moeten de effecten van de voorgenomen ingreep op de soorten beoordeeld worden. Alle aspecten van de voorgenomen ontwikkeling die invloed hebben op de beschikbaarheid van voedsel, voortplantingsmogelijkheden, veiligheid en verspreidingsmogelijkheden voor dieren zijn van belang. Ook voor planten moet een vergelijkbare beoordeling worden gemaakt. De (negatieve) invloed op de soorten moet gerelateerd worden aan de (staat van instandhouding) van de soorten. Daarbij wordt naar het duurzame voortbestaan van de populaties gekeken.

Niet elke aantasting van (het leefgebied van) een soort leidt tot significante negatieve effecten op de duurzame instandhouding. Drie aspecten zijn hierbij van belang: de populatieomvang, het verspreidingsgebied en de natuurlijkheid van de situatie. Bij effectvoorspellingen moeten deze aspecten zoveel mogelijk worden geconcretiseerd en gekwalificeerd. Wanneer de populatieomvang en het verspreidingsgebied niet significant afnemen en wanneer de soort op een natuurlijke manier kan overleven, kan een ingreep worden toegestaan. Er moet dan wel eerst een ontheffing verleend worden. De status van een soort op de (huidige) "rode lijst" geeft een indicatie van de kwetsbaarheid van de soort. Afname van de populatieomvang en het verspreidingsgebied zal bij kwetsbare soorten eerder tot significante effecten op de "staat van instandhouding" leiden dan bij algemene soorten. De rode lijsten hebben echter geen wettelijke betekenis. Bij de beoordeling van effecten moet onderscheid gemaakt worden tussen streng beschermde soorten en andere beschermde soorten.

De streng beschermde soorten zijn de soorten die:

- in de Europese Habitatrichtlijn in bijlage 4 staan vermeld;
- alle vogels aangewezen onder de Europese Vogelrichtlijn;
- bij Algemene Maatregelen van Bestuur aangewezen inheemse dier- en plantensoorten.

De beschermde planten zijn alle andere soorten die als beschermde soort zijn aangemerkt in de Flora- en Faunawet en de regelingen die daarbij horen. Een lijst van de streng beschermde soorten is te vinden op de internetsite van het ministerie van LNV.

Voor een aantal algemene soorten is een regeling die het mogelijk maakt om werkzaamheden uit te voeren zonder dat er een ontheffing voor nodig is.

3.4. Ontheffingen en/of vergunningen

Indien er bij het uitvoeren van een bepaalde activiteit een overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet en of NB-wet niet voorkomen kan worden, moet van tevoren een ontheffing en/of vergunning verleend te zijn.

Bij een ontheffingsaanvraag in het kader van Flora- en Faunawet zal het maatschappelijk belang van de activiteit duidelijk moet worden aangetoond.

Voor streng beschermde soorten kunnen negatieve effecten slechts gerechtvaardigd worden wanneer met het project "dwingende redenen van groot openbaar belang" gemoeid zijn. Vogels vormen een aparte groep binnen de streng beschermde soorten. De Europese Vogelrichtlijn kent namelijk geen enkel maatschappelijk belang op basis waarvan de eventuele negatieve

effecten gerechtvaardigd kunnen worden. Voor deze categorie kan daarom geen ontheffing worden verleend.

Negatieve effecten op andere beschermde soorten kunnen gerechtvaardigd worden wanneer sprake is van een “redelijk doel of maatschappelijk geaccepteerde activiteit”: deze criteria geven iets meer ruimte dan de strikte belangen van sociale of economische aard. Indien exemplaren van deze categorie in of nabij de locatie voorkomen, zal een ecologische beoordeling moeten worden gemaakt over de mate waarin de projectrealisatie een negatief effect zal hebben op de gunstige staat van de lokale, regionale en landelijke populatie.

Bij vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet is het van belang dat de werkzaamheden niet in strijd zijn met de instandhoudingdoelstellingen van het Natura 2000 gebied. Deze doelstellingen zullen in de loop van 2006 bekend worden gemaakt.

Indien er significante effecten te verwachten zijn op de soorten in het Natura 2000 gebied dan dient er ten alle tijden een vergunning worden aangevraagd bij het bevoegd gezag.

4. Inventarisatie

4.1. Algemeen

Mogelijke relevante soorten

Om een indicatie te krijgen van de aanwezige soorten op het terrein is een quick-scan uitgevoerd naar beschermde soorten die vallen onder de NB-wet en de Flora- en Faunawet. De flora en fauna zijn onderzocht middels een visuele inspectie. Tijdens dit veldbezoek zijn ook de bomen gecontroleerd op nesten, hollen en horsten.

Naast het veldbezoek zijn diverse bronnen geraadpleegd om een indicatie te krijgen welke soorten mogelijk aanwezig zouden kunnen zijn.

Natuurloket

Het gebied valt ongeveer gelijk verdeeld in de kilometerblokken 152-411 en 152-410, zoals aangegeven op de onderstaande kaart.

Het globale rapport van de betreffende kilometerhokken geeft het volgende beeld:

Rapportage voor kilometerhok X:152 / Y:410

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						slecht	-	1975-1990
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						matig	51-100%	1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	1	1				slecht	26-50%	1997-2007
Broedvogels			1			slecht	0%	1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	4	1		1	1	goed	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						redelijk		1993-2007
Sprinkhanen					0	goed		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

* Legenda

FF1 = Flora- en faunawet lijst 1 (vrijstelling)
FF23 = Flora- en faunawet lijst 2 + 3 (streng beschermd)
Hrl = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 2 en 4)
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek:
 Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Rapportage voor kilometerhok X:152 / Y:411

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1					slecht	-	1975-1990
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	2					slecht	51-100%	1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders					1	goed	0%	1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen					1	redelijk	0%	1993-2007
Sprinkhanen					0	redelijk		1993-2007
Overige ongewervelden						slecht		1993-2007

Detail: Met dit percentage wordt aangegeven welk aandeel van alle van dit kilometerhok beschikbare gegevens van Rode-Lijstsoorten en wettelijk beschermde soorten op gedetailleerder niveau beschikbaar is.

Het betreffende gebied blijkt niet volledig geïnventariseerd en kan als slecht onderzocht worden beschouwd. Het opvragen van gedetailleerde gegevens wordt niet zinvol geacht. Er valt aan te merken dat de aanwezige gegevens naar alle waarschijnlijkheid gebaseerd zijn op waarnemingen in de omliggende natuurgebieden.

4.2. Provincie Brabant

Door de Provincie Noord-Brabant is een CD-Rom uitgegeven waarop alle in de Provincie voorkomende Habitatrichtlijnsoorten staan aangegeven.

Voor de gemeente 's-Hertogenbosch worden, zoals de CD-Rom weergeeft, de volgende soorten van de Habitatrichtlijn gemeld: de Kamsalamander, de Heikikker, de Poelkikker, de Rugstreeppad, het Donker Pimpernelblauwtje, Pimpernelblauwtje, de Bever, Rivierrombout, de Groene Glazenmaker, alle vleermuissoorten en Drijvende Waterweegbree.

Het voorkomen van de soorten wordt bepaald door een classificatie bestaande uit:

- Geïsoleerd voorkomen
- Zeker aanwezig
- Mogelijk aanwezig
- Niet aanwezig.

Voor alle vleermuizen en Drijvende Waterweegbree wordt de kwalificatie “zeker aanwezig” aangegeven. Voor de soorten de Kamsalamander, de Heikikker, de Poelkikker, de Rugstreeppad en de Groene Glazenmaker wordt de kwalificatie “mogelijk aanwezig” aangegeven. Het Donker Pimpernelblauwtje, de Bever, de Rivierrombout en het Pimpernelblauwtje heeft de kwalificatie “niet aanwezig”.

De kwalificatie is een indicatie dat de soort aanwezig kan zijn, de aanwezigheid is middels het veldbezoek geverifieerd.

4.3. Soortgroepen

Planten

Het floristisch onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op en rond de locaties waar werkzaamheden worden uitgevoerd en gepland staan. Op deze locaties zijn geen rode lijst soorten aangetroffen.

Vogels

Alle vogelsoorten behoren tot de strikt beschermde soorten.
Tijdens het veldbezoek zijn geen holen, nesten of horsten aangetroffen.

Zoogdieren

Vleermuizen

Er zijn geen vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied, wel zijn er foeragerende vleermuizen aangetroffen rondom de Oosterplas zelf. Na audio-analyse kon worden vastgesteld dat het hier ging om de dwergvleermuis.

Insecten

Er zijn geen bijzondere insecten aangetroffen.

Reptielen

De locatie en het omliggende terrein zijn geen geschikt biotoop voor deze soorten.

Amfibieën

De sloten kunnen een mogelijk biotoop zijn voor amfibieën maar deze zijn gedurende het veldbezoek niet aangetroffen.

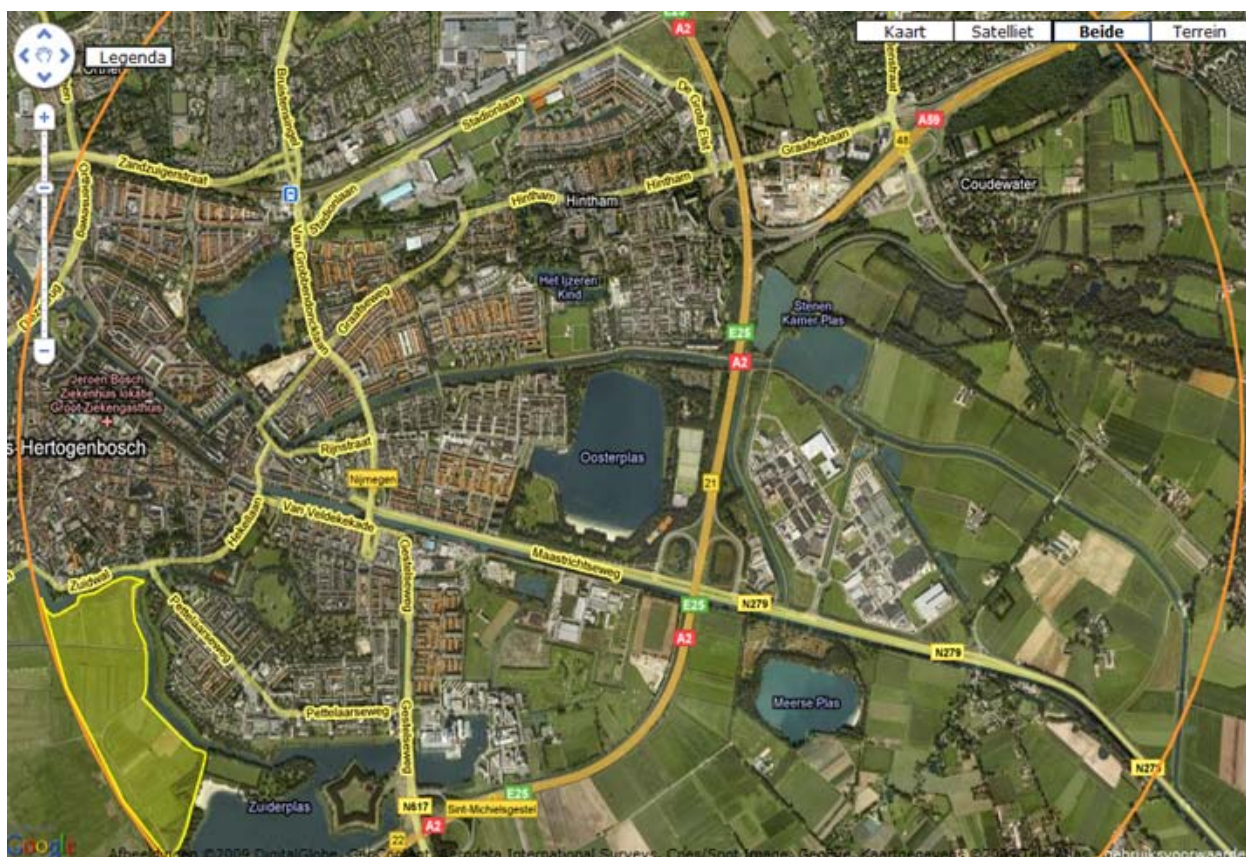
5. Analyse

5.1. Vogelrichtlijn

Het perceel is niet gelegen in de nabijheid van een gebied waarop de Vogelrichtlijn van toepassing is.

5.2. Habitatrichtlijn

Het nabij gelegen gebied (geel gearceerd), het Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, is aangewezen als Habitatrichtlijngebied.

Aangezien het terrein van de Oosterplas op een grote afstand is gelegen van het aangewezen gebied, en het niet voorkomen van de habitatsoorten, kan worden gesteld dat de mogelijkheid op significante effecten zeer gering is.

5.3. *Ecologische Hoofdstructuur*

De groenstructuur op het terrein van Oosterplas maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Er dient geen compensatie plaats te vinden voor eventueel oppervlakte verlies.

5.4. *Flora- en Faunawet*

Met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden gesteld dat in het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden geen beschermde planten voorkomen.

Op de locaties waar de werkzaamheden worden uitgevoerd zijn geen vaste verblijfplaatsen van vogels aanwezig. Werkzaamheden met betrekking tot het vellen van bomen en struikgewas dienen te worden uitgevoerd voor of na het broedseizoen.

Vleermuizen zullen het onderzoeksgebied (uitbreidingslocatie van het hockeycomplex) niet bezoeken om te foerageren, de aanwezige lichtmasten op het complex geven te veel verstoring. Alle bomen binnen de beïnvloedingszone zijn gecontroleerd op holen, deze zijn niet aangetroffen. Gesteld kan worden dat de werkzaamheden de vleermuizen niet zullen verontrusten.

Omdat vleermuizen wel de Oosterplas gebruiken als foerageergebied dient het de aanbeveling om een groene opgaande buffer te handhaven tussen het hockeycomplex en de Oosterplas.

5.5. *Effectenbepaling*

Zoals in de wijziging van de Flora- en Faunawet is opgenomen wordt hieronder onderscheid gemaakt in strikt beschermde soorten, beschermde soorten en algemene soorten.

Van de strikt beschermde soorten komen mogelijk enkele soorten vleermuizen in het gebied voor. In en rond de locaties waar werkzaamheden plaatsvinden bevinden zich geen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen. De conclusie is dat strikt beschermde soorten geen hinder zullen ondervinden.

Beschermde soorten zijn niet aangetroffen in het onderzochte gebied.

Van de algemene soorten komen diverse vogels voor. Er zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van soorten in het werkgebied aangetroffen. Door het aanwezig zijn van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen kan er niet geheel worden uitgesloten dat er verstoring optreedt tijdens de werkzaamheden. Door de wijziging van de Flora- en Faunawet sinds 23 februari 2005 zijn algemene soorten vrijgesteld van ontheffingsplicht ex. artikel 75 van de Flora- en Faunawet.

Geadviseerd wordt geen ontheffing aan te vragen aangezien er geen blijvende verstoring zal optreden.

5.6. *Zorgplicht*

Met of zonder ontheffing, de zorgplicht zal altijd in acht moeten worden genomen.

Hiertoe wordt het volgende geadviseerd:

- De bomen dienen te worden gerooid buiten het broedseizoen (15 maart tot en met 15 juli).
- Een groene buffer tussen de Oosterplas en het Hockeycomplex dient te worden gehandhaafd en versterkt door de aanplant van nieuwe bomen die hoog uitgroeien;
- Rondom het dierenasiel een geluidscherm plaatsen (geluidwerend groen) met een holle (donkere vorstvrije binnenkant). Het scherm kan in de toekomst mogelijk dienen als verblijfplaats voor dieren en mogelijk een verblijfplaats worden voor vleermuizen;
- De verlichting in de nieuwe situatie dient minimale lichtverstoring te geven, dit kan worden bewerkstelligd door het gebruik van speciale aramturen;
- Om aansprakelijkheid inzake de zorgplicht voor bomen te verkleinen dient het de aanbeveling om het achterstallig onderhoud aan bomen en beplanting te verhelpen.

Literatuur

Aichele, D. *Wat bloeit daar in foto's?*, gids van bloeiende planten van West en Midden Europa, Uitgeverijmaatschappij Thieme, Zutphen.

Held, J.J. den, *Beknopt Overzicht van Nederlandse Plantengemeenschappen*, Wetenschappelijke mededeling No. 134 8^e druk, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 1991, Utrecht, Nederland.

Lohmann, dr. M., *Zangvogels*, Zuidnederlandse Uitgeverij N.V., Aartselaar, België.

Meijden, R. van der, E.J. Weeda, W.J. Holverda, P.H. Hovenkamp, *Heukels Flora van Nederland*, 21^e druk, Wolters-Noordhoff, 1990, Groningen, Nederland.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuurbeheer, *Nota van Antwoord Vogelrichtlijn Deel 1*, 23 februari 2000, Den Haag, Nederland.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Natuurbeheer, *Nota van Antwoord Vogelrichtlijn Deel 2*, 23 februari 2000, Den Haag, Nederland.

Swaay, C. van, I. Wynhoff, Vlinders van Europa, De Vlinderstichting, Tirion Uitgevers B.V., Baarn, Nederland

Zuidnederlandse Uitgeverij N.V., *De complete gids voor wilde bloemen*, Aartselaar, België.

Zuidnederlandse Uitgeverij N.V., *De complete insectengids*, Aartselaar, België.

Zuidnederlandse Uitgeverij N.V., *De complete vogelgids*, Aartselaar, België.

Internet

www.bhic.nl

www.brabant.nl

Samenvatting

In de nabijheid van de Speciale Beschermings Zone (SBZ) Habitatrichtlijn het Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek is het terrein van het Hockeycomplex Oosterplas gelegen. Er wordt een uitbreiding van het complex voorbereid inclusief het verwijderen een gedeelte van de aanwezige groenstructuur.

Getoetst is hoe de geplande werkzaamheden zich verhouden tot de beschermingsbepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Flora- en Faunawet.

Aan de hand van de bestaande gegevens en één veldbezoek, is er bepaald welke beschermde planten- en diersoorten in het geding zijn.

De instandhoudingsdoelstellingen van het habitatrichtlijngebied zullen niet door de werkzaamheden worden beïnvloed. Er zijn in het kader van het gestelde in artikel 6, derde lid van de Habitatrichtlijn geen belemmeringen voor het bevoegd gezag om een (aanleg)vergunning te verlenen.

Er komen geen beschermde planten, reptielen, amfibieën of ongewervelden in het werkgebied voor. In het gebied zijn er geen nesten, holen en horsten aangetroffen.

Het uitvoeren van de geplande werkzaamheden leidt mogelijk tot verstoring van vogels. Het nieuwe beleid is dat, door de Minister aangewezen algemene soorten, een algemene vrijstelling geldt. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen zal verstoring tot een minimum worden beperkt.

Geadviseerd wordt geen ontheffing aan de Dienst Regelingen te vragen in het kader van de Flora- en Faunawet en de Vogel- en Habitatrichtlijn.